

Posudek diplomové práce Františka Svobody „Theodicea a filosofie“

Diplomová práce Františka Svobody je věnována, jak i sám autor konstatuje, problému velmi spletitému a obtížnému, který zaměstnává lidské myšlení celá tisíciletí. Proto bylo jistě nesnadné, najít způsob, jak tento problém zpracovat tak, aby zde byla patrná hlavní osa celého výkladu. Autorovi se to podařilo i nepodařilo zároveň. V čem vidím neúspěch tohoto pokusu? První polovina práce, nazvaná „Obecný problém theodiceje“ představuje samostatný celek, stejně jako druhá polovina, věnovaná dílu F.M.Dostojevského a pojmenovaná „Pokušení ráje na zemi“. Propojení obou částí je velmi nezřetelné, vyjma toho, že pro samotného Dostojevského byl problém zla jedním z nejdůležitějších, a proto se jím zabýval v celé své tvorbě. Také v závěru první části slibované propojení mezi problémem revolty a revoluce v díle Dostojevského a v pracích Alberta Camuse zůstalo jen na okraji celé diplomové práce, a je proto jen povrchně naznačeno.

Naopak za velmi zdařilou pokládám soudržnost výkladu v první, tj. obecné části. Diplomant zde prokazuje hluboký zájem o problém, podložený studiem rozsáhlé literatury, a schopnost zpracovávat nejen sekundární, ale i pramennou literaturu samostatně a kriticky. Již od počátku si vybírá cestu a směr, které vyjadřuje na str.30 své diplomové práce takto: „Věřím ale, že jsem zároveň touto prací čtenáři poskytl pevnější bod pro orientaci v bludišti různých konceptů vykládajících smysl zla ve světě“. Na celé práci je vidět, že má neustále tento cíl na mysli a skutečně se mu jej daří realizovat. Kriticky zvažuje několik základních pozic ve filosofickém i náboženském výkladu fenoménu zla a úspěšně vybudovává a předvádí pozici vlastní, která není poplatná žádnému epigonskému přejímání, nýbrž je výsledkem autorovy snahy samotně problém, jenž ho zajímá, řešit.

Práce je napsána kultivovaným jazykem, jen s několika drobnými chybami. Také po formální stránce odpovídá požadavkům kladeným na zpracování diplomní práce. Možná by bylo vhodné doplnit v bibliografii i ISBN knih.

Autorovy myšlenky vedou rozhodně k zamyšlení a jsou cenným přínosem. Proto předkládám pro obhajobu několik námětů a poznámek:

1. Ve výkladu Hegela postrádám jeho myšlenku, že skutečnou hybnou silou dějin je zlo, v němž se skrývá jak budoucí dobro, tak překonání dobra současného. Jak se díváte na tento pohled na roli zla?
2. Mezi Hegelovou a Spinozovou představou svobody je přeci jen zásadní rozdíl. Můžete ho popsat?
3. O zlu založeném v nevědomosti nemluví až Tomáš, ale především Sokrates. Nemyslíte, že formulace, kterou používá Dostojevský je bližší jemu a tedy nejde jen o vývoj křesťanského myšlení, ale o celkové založení západoevropské a ruské kultury?
4. V poznámce na str.29 se zmiňujete v souvislosti s problémem predestinace o Augustinově pojetí svobody. Pro jeho řešení tohoto problému ale hraje neméně důležitou roli právě jeho pojetí času, které nepracuje s božím před, ale s rozdílem časnosti a věčnosti.
5. Zvažte, zda se člověk v antice i renesanci neidentifikuje spíše s Odyssem než s Prométheem, který je titánem a pomocníkem lidí i samotného Dia a nemůže tedy plně vyjadřovat lidskou touhu po odpoutání se z boží moci.

Práci hodnotím jako velmi zdařilý pokus o samostatné řešení vytčeného problému a proto ji navrhuji na základě úspěšné obhajoby klasifikovat stupněm výborně.

Praha 1.5.2008

.....
PhDr. Miloslava Blažková, CSc.